wtorek, 17.03.2020

Psychologia rozwoju dziecka

1. Rozwój psychiczny:

a) zasady rozwoju

Dzisiaj powiemy sobie o prawidłach psychologii rozwojowej dziecka. Człowiek aż do śmierci podlega ciągłym zmianom. Te zmiany są bardzo istotne zwłaszcza w okresie dziecięcym, ponieważ kształtują one przyszłe dorosłe życie człowieka. Wpływają na to, czy osiągnie on pełną dojrzałość, czy będzie zdolny do samodzielnego bytowania, przenikniętego wolnością, której będzie towarzyszyć odpowiedzialność. I tutaj ogromne zadanie będzie spoczywać na rodzicach, którzy powinni wiedzieć, że:

dziecko od poczęcia do osiągnięcia dojrzałości przechodzi przez wiele faz rozwojowych;poszczególne stadia mają ogromny wpływ na zachowanie dziecka;postawa rodziców w poszczególnych okresach spełnia ważną rolę w procesie wychowawczym;niewłaściwa reakcja rodziców na zachowanie dziecka w danym stadium rozwojowym, może mieć tragiczne konsekwencje w przyszłości.
Niestety coraz częściej się zdarza, że ludzie, którzy osiągnęli fizycznie dojrzały wiek, są w rzeczywistości pod względem rozwoju małymi dziećmi niezdolnymi do samodzielności, do dojrzałych postaw, ograniczeni przez różnego rodzaju nałogi, zahamowania i kompleksy. Nie potrafią samodzielnie gospodarować wolnością.

Warto, więc poznać główne zasady prawidłowego rozwoju. Jedną z najważniejszych jest zasada uwzględniająca indywidualne różnice w rozwoju. Polega to na tym, że we wczesnym dzieciństwie różnice pomiędzy poszczególnymi dziećmi są niewielkie, natomiast, gdy dorastają, to się zwiększają. Nie należy np. karać dziecka za to, że jest mniej zdolne i osiąga gorsze wyniki w nauce, czy w sporcie od dziecka sąsiada, które jest jego rówieśnikiem. Nie każde dziecko musi być geniuszem, Bóg obdziela każdego z nas różnymi talentami, ważne jest, aby ich nie zmarnować, tylko z Bożym zamysłem rozwijać i realizować.

W Piśmie Świętym w przypowieści o talentach i o słudze wiernym i niewiernym możemy znaleźć potwierdzenie tych słów: *Jednemu da? pi?? talentów, drugiemu dwa, trzeciemu jeden, ka?demu wed?ug jego zdolno?ci (Mt. 25, 15).* Ale Boski Mistrz jednocześnie przypomina: *Komu wiele dano, od tego wiele wymaga? si? b?dzie; a komu wiele zlecono, tym wi?cej od niego ??da? b?d? (?k. 12,48).*

c) Podstawowe czynniki stymuluj?ce rozwój.

Rozwój dziecka jest uzależniony od wielu czynników. Wspomnimy o czterech najważniejszych.

Otóż podstawowym czynnikiem są dziedziczone i wrodzone właściwości dziecka. Każde jest obdarzone jakimś temperamentem (np. o dominacji sangwinika, albo melancholika, lub choleryka, czy flegmatyka). Pamiętajmy, że temperamentu dziecka nie można na siłę zmienić czy kształtować.

Kolejnym ważnym czynnikiem, na który trzeba zwrócić uwagę to skłonności i dążenia stojące u źródeł aktywności dziecka. Największą potrzebą dziecka jest potrzeba bezpieczeństwa, która polega na poczuciu zaakceptowania w rodzinie.

Istotną też rolę w rozwoju dziecka będą pełniły bodźce i wpływy środowiska warunkujące i aktualizujące rozwój psychiki. Na nastrój dziecka ma wpływ nawet kształt i wygląd jego pokoju.

Ważnym czynnikiem jest nauczanie i wychowywanie dziecka przez rodziców. Od ich postawy wiele zależy, ponieważ dziecko naśladuje swoich rodziców. Dlatego powinni być godnym wzorem i przykładem.

To, ?e dziecko na?laduje swoich rodziców doskonale obrazuje taki dowcip:

Jasiu, dlaczego u?ywasz takich brzydkich s?ów? Kto Ci? tego nauczy??

– Tatu?

– Tatu?!? Ale przecie? nawet nie wiesz, co one znacz?!

– Jak to nie wiem? To znaczy, ?e samochód nie chce zapali?.

2. Fazy rozwojowe:

a) ***periodyzacja faz rozwojowych***

Okres prenatalny. Trwa od poczęcia do narodzin. Do 8 tygodnia życia płodowego tworzą się i funkcjonują wszystkie struktury zewnętrzne i wewnętrzne jak: serce, ręce, nogi, głowa, dlatego przyszła matka nie powinna stosować żadnych używek typu papierosy, alkohol. Przyjmowanie niektórych leków podczas ciąży może w poważny sposób zaszkodzić dziecku, dlatego w razie jakiś przeziębień czy innych chorób należy się skontaktować z odpowiednim lekarzem. Przyszła matka powinna się dobrze odżywiać, unikać miejsc, w których środowisko jest zanieczyszczone i skażone. Ważne jest też, aby z dzieckiem rozmawiać, niech oswaja się z głosem matki zanim przyjdzie na świat. Mąż powinien pomagać i towarzyszyć żonie w tych trudnych, ale jakże pięknych chwilach. Największym, bowiem cudem Bożym jest cud narodzin.

Okres wczesnego – niemowl?cy. Trwa od narodzin do 3 miesięcy. Poród jest największym przełomem dla dziecka. Po narodzinach reaguje na głos ojca i matki i się uspokaja. W tym okresie dziecko komunikuje się z otoczeniem za pomocą prostych emocji jak uśmiech czy płacz. Jest to okres wprowadzenia w harmonię z środowiskiem. W tym czasie tworzy się u dziecka prazaufanie, ono już czuje, więc jego matka powinna przykładać dziecko do swej piersi, aby słyszało bicie jej serca. Dziecko potrzebuje poczucia bezpieczeństwa, dlatego bliska i stała obecność matki jest tak istotna.

Okres ?rednio – niemowl?cy. Trwa od 3 do 9 miesięcy. Dziecko w tym okresie poznaje świat poprzez dotyk, prawie wszystko wkłada sobie do ust. Rodzice powinni uważać, jakie zabawki i przedmioty są w jego zasięgu, aby nie zrobiło sobie jakiejś krzywdy. Dziecko w tym czasie rozpoznaje już twarze, zapamiętuje charakterystyczne dźwięki, pewne przedmioty. Rodzice muszą wiele czasu poświęcić dziecku w tym okresie, aby nadal nie straciło poczucia bezpieczeństwa. Powinni też wiedzieć, że niemowlę w tym czasie cechuje ostrożność i rezerwa do tego, co nowe, obcych traktuje często jak intruza.

Okres pó?nego – niemowl?ctwa. Trwa od 9 miesięcy do 3 roku. W tym czasie u dziecka pojawia się i rozwija język gramatyczny. Zaczyna już mówić, buduje pierwsze proste zdania. Bardzo dobrze, gdy dziecku w tym okresie się dużo czyta i się z nim rozmawia, pamiętając jednak, że należy reagować na błędy językowe. Najczęściej popełniany błąd przez rodziców to ten, gdy przejmują terminologię dziecka. Rodzice muszą zwracać szczególną uwagę na właściwe brzmienie terminów religijnych takich jak Bóg, pacierz, Kościół, Matka Boża. Nie należy mówić dziecku terminów typu np. Bozia, bo pojawi się u dziecka swoiste rozdwojenie. Będzie przekonane, że Bóg i Bozia to dwie różne osoby.

Okres wczesnego – dzieciństwa. Trwa od 3 do 6 roku. W tym momencie dziecko uczy się wykonywać zadania bez udziału rodziców. Powinien się pojawić tzw. trening czystości, który polega na tym, że dziecko samo sobie myje zęby, samo się ubiera, samo rozwiązuje i

zawiązuje buty. Trzeba mu koniecznie na to pozwolić, ewentualnie w tym zakresie douczać, ale nie zastępować w tym, co samo może wykonać. Nadopiekuńczość prowadzi do wyuczonej bezradności, która utrwali się nawet w wieku dorosłym. W tym okresie następuje rozpoznanie tożsamości płciowej. Chłopcy zdają sobie sprawę, że różnią się od dziewczynek i na odwrót. Szczególne zadanie, jakie w tym czasie na rodzicach spoczywa, to zadanie odpowiedniego uświadomienia dzieciom o istniejącej różnicy płci. Istotną rzeczą jest uwzględnić twierdzenie, Pestaloziego, że główny pion charakteru dziecka kształtuje się właśnie w tym okresie, czyli do 6 roku życia. Przez charakter, bowiem rozumiemy cały zespół naturalnych uwarunkowań i wpływów wychowawczych kształtujących postępowanie. Stąd ważny wniosek, by już w tym okresie wdrażać dziecko we właściwe wzorce obyczajowe.

Okres średniego – dzieciństwa. Trwa od 6 do 12 roku życia. Pod koniec tego okresu u dzieci budzi się dojrzałość seksualna. Rodzice nie mogą pozwolić na to, aby w tym delikatnym, ale jakże ważnym zakresie dzieci wychowywała ulica. Najbardziej wskazane jest, żeby pouczenia dotyczące, tzw. uświadomienia seksualnego udzielali synowi lub córce sami rodzice stosując w tym zakresie 3 podstawowe zasady: okazyjności, prawdomówności, stopniowania. Chodzi tu o to by uświadomić dzieciom, że są od Boga obdarzone cennym darem i są zdolne do przekazywania życia. Rodzice muszą w tym zakresie rozwijać u syna lub córki poczucie roztropności i odpowiedzialności.

Niedobrze się dzieje, gdy dziecko jest przyzwyczajane do samotności, gdy nie chce wychodzić z domu i zbyt dużo czasu przebywa przed komputerem lub telewizorem. Zadaniem rodziców jest wprowadzić dziecko we właściwe formy życia zespołowego, koleżeńskiego.

Największym błędem, jaki popełniają rodzice zwłaszcza w tym okresie jest tzw. bezstresowe wychowanie, które polega na tym, że pozwala się dziecku prawie na wszystko. Nie stawia mu się podstawowych zadań i obowiązków usprawiedliwiając tym, jakoby nie wolno w żaden sposób ograniczać wolności. Konieczne jest, więc stawiać dziecku, określone wymagania, zarówno Boże jak i społeczne.

Okres adolescencji (dorastania i dojrzewania). Trwa od 12 do 19 roku życia. Jest to bardzo trudny i uciążliwy czas zarówno dla rodziców, jak i ich dziecka. W okresie adolescencji powinno się zmierzać do budzenia pełnej odpowiedzialności za siebie i za innych. W oczywisty sposób rozwija się w tym okresie zainteresowanie seksualne potęgowane u młodych ludzi przez reklamy, nieprzyzwoite filmy czy nieodpowiednią lekturę. Każdy rodzic powinien mieć jakąś kontrolę nad tym, co ogląda i czyta jego dziecko. W okresie adolescencji młody człowiek totalnie wszystko krytykuje, często towarzyszy temu nihilizm, cynizm i postawa buntu. Jest przekonany, że nikt go nie rozumnie. Pojawia się nawet agresja wobec otoczenia, walczy o swoją prywatność. Jest skupiony wyłącznie na sobie, zainteresowany swoim wyglądem, pełen egocentryzmu. Aby go od tego uwolnić należy «otworzyć go» na świat zewnętrzny, spowodować, aby odkrył w sobie jakąś pasję, aby dostrzegł drugiego człowieka i jego problemy.

3. Dojrza?o?? cz?owieka.

a) Podstawowe zadania rozwojowe warunkuj?ce dojrza?o??

Dojrzały owoc musi się oderwać od drzewa w odpowiednim momencie. Natomiast rodzice muszą wiedzieć, kiedy ich dzieci osiągnęły dojrzałość, żeby mogły rozpocząć samodzielne życie. Otóż jest kilka zadań rozwojowych, którym musi sprostać młody człowiek, aby osiągnąć dojrzałość. Przede wszystkim musi on zaakceptować cechy fizyczne własnego ciała. Jeżeli tego nie zrobi to, pojawi się poczucie niższości, które będzie przyczyną kompleksów i nieśmiałości, a to w konsekwencji może doprowadzić do autoagresji, objawiającej się np. anoreksją (brak łaknienia) czy bulimią (chorobliwe, przesadne uczucie głodu). Młody człowiek, jeżeli jest dojrzały,

osiąga niezależność emocjonalną od rodziców i innych osób dorosłych. Poważny problem pojawia się, gdy matka z różnych powodów wszystkie swoje uczucia i całą miłość przelewa tylko na syna bądź córkę. Konsekwencją takiego postępowania jest tzw. symbioza kazirodcza, dziecko będzie zawsze uzależnione od matki i nigdy nie osiągnie niezależności emocjonalnej.

Tak? sytuacj? ilustruje nast?puj?cy ?art:

Córka wraca wieczorem do domu. Ojciec informuje ją:

– Był ten Twój wielbiciel i chciał prosić Cię o rękę

– To bardzo miłe z jego strony, tylko jak ja mogę opuścić mamusię?

– Możesz ją sobie zabrać.

b) Rodzaje dojrza?o?ci

Młody człowiek, aby osiągnąć dojrzałość, musi również podejmować odpowiedzialne zadania społeczne. Przede wszystkim jednak powinien ukształtować odpowiedni system wartości, system etyczny oparty na fundamencie Bożych przykazań. Najlepszym jednak sprawdzianem dojrzałości młodego człowieka jest jego gotowość do życia małżeńskiego i rodzicielskiego. Ta dojrzałość do małżeństwa weryfikowana jest poprzez dojrzałość kilku sfer, które są z sobą integralne:

dojrza?o?? seksualn?, którą biologicznie osiąga się wraz z zdolnością do prokreacji, ale psychologicznie dorasta dopiero do zadań rodzicielskich kilka lat później i to w zależności od szeregu innych uwarunkowań;***dojrza?o?? fizyczn?***, przez którą rozumiemy zakończenie procesu wzrostu u danej osoby;***dojrza?o?? psychoseksualn?***, o której mówi się wtedy, gdy osoba akceptuje własną płeć i która potrafi umiejętnie kierować swoimi popędami płciowymi;***dojrza?o?? prawn?***, którą osiąga się wraz z ukończeniem 18 – tego roku życia (osoba taka określana jest mianem pełnoletniej i ma prawo głosowania w wyborach krajowych i regionalnych); ***dojrza?o?? spo?eczn?***, która charakteryzuje się zdolnością do życia w grupach społecznych przy jednoczesnym zachowaniu własnej tożsamości;***dojrza?o?? religijn?***, która cechuje się podporządkowaniem woli Boga, oraz dobrowolnym przyjęciem i przestrzeganiem Jego Prawa.

Artyku? opracowa?:
Piotr Lipkowski

[embedyt] https://www.youtube.com/watch?v=LEPI1dU2B40[/embedyt]